

12. Калининвич Л.Н. Правовые и организационные основы оперативно-розыскной деятельности органов внутренних дел: учеб. пособ. / Л.Н. Калининвич – Мн.: Минская ВШ МВД СССР, 1988. – 86 с.

13. Копан О.В. Функціональна організація макросистем внутрішньодержавної безпеки / О.В. Копан // Вісник ІІУВС. – Х. 2001. – № 15. – С. 217–223.

14. Аркуша Л.І. Основи методики виявлення і розслідування організованої злочинної діяльності при наявності корумпованих зв'язків: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.09 – кримінальний процес; кримінологія; судова експертиза / Л.І. Аркуша. – Х., 2002. – 196 с.

15. Бандурка О.М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення: монографія / О.М. Бандурка. – Х.: «Основа», 1999. – 440с.

16. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол. Ю.С. Шемшученко (гол. Редкол.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 1998. – Т.4 : Н–П. – 2002. – 720 с.

УДК 343.1

СВІНЦІЦЬКА О.П.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ З МЕТОЮ СЕКСУАЛЬНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ

У статті проаналізовано організаційні засади взаємодії правоохоронних органів під час розслідування торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації, а також розкривається поняття, форми та види взаємодії.

Ключові слова: *організація, взаємодія, правоохоронні органи, торгівля людьми, сексуальна експлуатація.*

В статье проанализированы организационные основы взаимодействия правоохранительных органов при расследовании торговли людьми с целью сексуальной эксплуатации, а также раскрывается понятие, формы и виды взаимодействия.

Ключевые слова: *организация, взаимодействие, правоохранительные органы, торговля людьми, сексуальная эксплуатация.*

The article analyzes the organizational principles of interaction of law enforcement agencies during the investigation of trafficking in persons for the purpose of sexual exploitation, as well as the concept, forms and types of interaction are revealed

Key words: *organization, interaction, law enforcement, trafficking in persons, sexual exploitation.*

Вступ. Сьогодні Україна все активніше стає об'єктом зростання зацікавленості міжнародних злочинних угруповань, зокрема у сфері легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, торгівлі людьми, нелегального переміщення зброї, небезпечних матеріалів та наркотичних засобів. Збільшується кількість нелегальних мігрантів та набуває все більшого поширення організована злочинність [1, с. 65–66].

Збільшення масштабів такої злочинності становить реальну загрозу для безпеки держави й суспільства, адже вона посилює свої позиції з огляду на монополізацію багатьох видів протиправної діяльності, відсутність надійних механізмів протидії [2, с. 193–194]. Тому фундаментальним обов'язком правової держави є захист та забезпечення прав і свобод людини й громадянина [3].

Найбільш складним завданням у процесі розслідування торгівлі людьми є виявлення злочинця. Це складний ретроспективний процес пізнання обставин і подій, що мали місце в минулому, що багато в чому залежить від інформаційного забезпечення досудового слідства. Поряд із доказовою інформацією, що є джерелом формування предмета доказування і наповнення його певним змістом, важливу роль в інформаційному забезпеченні відіграє інформація, що орієнтує в особливостях повного злочину [4].

Торгівля людьми залишається актуальною проблемою для України. Сучасні форми експлуатації людини та нові виклики, які переживає світ, створюють загрозу поширення торгівлі людьми практично всіх соціальних груп населення. Україна докладає чимало зусиль для протидії такому протиправному явищу, особливо стосовно реалізації національного механізму взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми. Важлива роль у цьому аспекті належить Міністерству соціальної політики України та Національній поліції, які мають відомчу статистику щодо виявлених осіб, які постраждали від торгівлі людьми [5].

Одним із найважливіших напрямів протидії організованим злочинним угрупованням, які займаються торгівлею людьми з метою сексуальної експлуатації, є налагодження дієвої взаємодії органів Національної поліції України з іншими державними та недержавними органами у цій роботі.

Тому основою успішного розкриття і розслідування цього виду злочинів є злагодженість дій правоохоронних органів України і країн світу в процесі їх розслідування, що можливо досягти лише шляхом організації постійної і стійкої взаємодії в реальному часі між правоохоронними органами України і зарубіжними країнами в процесі розслідування [6] торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації.

Стан наукового дослідження. Окремим напрямом розслідування торгівлі людьми присвячували свої праці видатні науковці як України, так і інших держав, зокрема: Н.Н. Ахтирська, А.М. Бандурка, В.С. Батиргарєєва, В.І. Борисов, М.Г. Вербенський, В.К. Весельський, І.О. Воронів, В.Я. Горбачевський, О.Г. Горбунова, В.Л. Грохольський, Н.О. Гуторова, О.М. Джуца, О.І. Козаченко, Д.Г. Казначєєв, В.А. Козак, Г.Л. Кохан, В.М. Куц, К.Б. Левченко, Я.Г. Лизогуб, О.Л. Манаїна, А.А. Небитов, Д.Й. Никифорчук, А.М. Орлеан, В.М. Підгородинський, В.В. Пясковський, В.Б. Розвадовський, Д.Б. Санаков, О.В. Святун, Є.Д. Скулиш, Г.К. Смирнов, Є.Ф. Стрекалов, П. Холмс, І.А. Шваб, О.В. Швед та багато інших.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні організаційних засад взаємодії правоохоронних органів під час розслідування торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації.

Результати дослідження. Взаємодія, як найбільш організована й ефективна форма боротьби правоохоронних органів зі злочинністю, характеризується деякими основними властивостями. У зв'язку з цим вона розглядається як вищий ступінь консолідації сил і засобів правоохоронних і контролюючих органів, наділених законом відповідними повноваженнями (серед яких – взаємодія слідчого та оперативно-розшукових органів), у різних сполученнях участі залежно від виду злочину, що розслідується, складності завдань, які вирішуються, необхідності використання відповідних засобів, прийомів та методів [7, с. 172].

Проведеним дослідженням встановлено, що 80% опитаних слідчих та 88% опитаних оперативних працівників щодо боротьби з торгівлею людьми Національної поліції України вважають недосконалим механізм взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми. А 92% опитаних громадян України взагалі акцентують увагу на відсутності такої взаємодії під час розслідування цього злочину.

Досить важливим напрямом протидії торгівлі людьми є налагодження співпраці представників правоохоронних органів між собою та іншими урядовими й неурядовими структурами. 75% слідчих та 86% оперативних працівників боротьби з торгівлею людьми Національної поліції України вважають, що найефективніша взаємодія під час розслідування торгівлі людьми відбувається з організаціями та громадянами.

Правильно організована взаємодія допомагає правоохоронним органам підвищувати якість і ефективність їхньої роботи, дозволяє вирішувати завдання, визначені перед ними, з мінімальними витратами сил і засобів [8]. Тому така взаємодія суб'єктів кримінальної процесуальної діяльності є багаторівневою системою, зміст якої утворюють правовідносини як специфічно правовий та єдиний спосіб здійснення прав і обов'язків суб'єктів, а також міжособистісні відносини, що виникають у процесі професійного спілкування. Важливою сферою застосування психологічних знань про особистість є стосунки працівника певного підрозділу Національної поліції України з колегами та працівниками інших служб правоохоронних органів [9, с. 4].

З урахуванням особливого значення проблеми взаємодії як важливого чинника підвищення ефективності боротьби зі злочинністю є необхідність розроблення положень щодо організації взаємодії підрозділів і служб органів внутрішніх справ під час розслідування й розкриття злочинів, формулювання завдань, нормативно-правової основи та принципів взаємодії [10, с. 130].

Під час інтерв'ювання слідчих (75%) та оперативних працівників по боротьбі з торгівлею людьми (83%) Національної поліції України встановлено, що взаємодія має бути прописана чітко у відомчих та міжвідомчих нормативно-правових актах.

Аналіз нормативно-правових джерел з означеної проблематики показав, що на державному рівні питання взаємодії під час розслідування торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації регулюються Законами, відомчими нормативно-правовими актами, а також ратифікованими міжнародними договорами.

Правовою базою взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами є Конституція України, КК України та КПК України, закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, рішення Конституційного Суду України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і нормативно-правові акти Міністерства внутрішніх справ України з питань організації взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції під час попередження (превенції), виявлення й розслідування кримінальних правопорушень.

Отже, окрім вищезазначених нормативно-правових актів, що розглядалися в попередніх підрозділах, механізм взаємодії безпосередньо протидії торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації є чітко прописаний у Законі України «Про протидію торгівлі людьми» [11], «Концепції Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 року» [12] та «Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми» [13].

Так, у Законі України «Про протидію торгівлі людьми» визначено, що у:

- ст. 3 «Основні принципи протидії торгівлі людьми» ч. 1 п. 5 зазначено, що взаємодії органів виконавчої влади між собою, з відповідними органами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, та з громадськими і міжнародними організаціями;

- ст. 4 «Основні напрями державної політики у сфері протидії торгівлі людьми», ч. 1 п. 3 – надання допомоги та захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми, шляхом удосконалення системи відновлення їхніх прав, надання комплексу послуг, впровадження механізму взаємодії суб'єктів у сфері протидії торгівлі людьми [11];

- ст. 6 «Повноваження Кабінету Міністрів України», ч. 1 п. 3 КМУ затверджує Національний механізм взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, та контролює його реалізацію;

- ст. 7 «Загальні повноваження центральних органів виконавчої влади у сфері протидії торгівлі людьми», ч. 1 п. 3 – Центральні органи виконавчої влади, відповідно до визначених у встановленому порядку повноважень у сфері протидії торгівлі людьми, здійснюють розроблення проекту Національного механізму взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, та забезпечують його реалізацію [11];

- ст. 8 «Загальні повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері протидії торгівлі людьми», ч. 1 п. 3 – Місцеві державні адміністрації, відповідно до визначених в установленому порядку повноважень у сфері протидії торгівлі людьми, забезпечують упровадження та функціонування Національного механізму взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми;

- ст. 13 «Національний механізм взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми»:

1) із метою ефективної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми, та їх захисту створюється Національний механізм взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми;

2) реалізація Національного механізму взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, включає встановлення потреб особи, яка постраждала від торгівлі людьми, та пошук органів чи закладів, що можуть їх задовольнити;

3) суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, з метою ефективного надання допомоги та захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми, враховують вік, стан здоров'я, стать і спеціальні потреби таких осіб;

4) суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, взаємодіють між собою у процесі протидії торгівлі людьми в межах Національного механізму взаємодії суб'єктів,

які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, та співпрацюють з громадськими об'єднаннями, регіональними та міжнародними організаціями;

Основні засади Національного механізму взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми:

а) взаємне інформування з дотриманням принципу конфіденційності про злочини торгівлі людьми, передумови та причини торгівлі людьми, методи, що використовують торговці людьми, необхідну допомогу особам, які постраждали від торгівлі людьми;

б) спільне розроблення програм, планів протидії торгівлі людьми;

в) спільна організація заходів із протидії торгівлі людьми;

г) обмін передовим досвідом діяльності у сфері протидії торгівлі людьми [11].

Отже, проаналізувавши вищевказаний Закон, слід констатувати, що питання взаємодії різних органів відповідно до протидії торгівлі людьми акцентується у кожній статті.

Розглянемо й Концепцію Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2020 року (далі – Концепція), а саме її положення щодо взаємодії під час протидії торгівлі людьми.

У Концепції визначено, що недоліком реалізації державної політики у сфері протидії торгівлі людьми є недостатній рівень ресурсного забезпечення для проведення розслідувань і захисту осіб, які постраждали від торгівлі людьми. Крім того, національний механізм взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, у багатьох регіонах функціонує недостатньо ефективно. Також акцентується увага на тому, що комплексний підхід до протидії торгівлі людьми передбачає запобігання торгівлі людьми, переслідування осіб, які вчиняють такі злочини або сприяють їх вчиненню, відновлення та захист прав осіб, які постраждали від торгівлі людьми, а також постійну практичну взаємодію органів виконавчої влади, що беруть участь у вирішенні зазначеного питання. Такий підхід потребує мобілізації широкого кола ресурсів держави та громадянського суспільства [12].

Програма на період до 2015 року переважно спрямована на запобігання торгівлі людьми, не містить чіткого механізму надання допомоги постраждалим і заходів щодо їх виявлення та ідентифікації всіма суб'єктами взаємодії, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми.

Прийняття Програми необхідне також для виконання міжнародних зобов'язань України у сфері протидії торгівлі людьми; подальшої мобілізації та координації зусиль усіх суб'єктів взаємодії, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, зокрема у зв'язку з децентралізацією влади; визначення конкретних заходів із протидії торгівлі людьми, обов'язків і напрямів їх роботи у зазначеній сфері; підвищення ефективності виявлення осіб, які вчиняють такий злочин або сприяють його вчиненню, а також забезпечення захисту прав осіб, які постраждали від торгівлі людьми та надання їм відповідних послуг.

Важливою умовою успішності реалізації державної політики у сфері протидії торгівлі людьми є співпраця суб'єктів взаємодії, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, реабілітація та реінтеграція осіб, які постраждали від неї [12].

Ураховуючи вищевказаний абзац, необхідно зазначити, що під час інтерв'ювання респондентів, а саме слідчих, оперативних працівників та пересічних громадян установлено, що сучасний стан взаємодії підрозділів і служб МВС України ті інших відомств у протидії торгівлі людьми незадовільно 62% слідчих, 67% оперативних працівників, 69% громадян; 28% опитаних слідчих – «добре», 29% – оперативних працівників, 29% – громадян; лише 10% слідчих вказали, що було важко відповісти, відповідно 4% – оперативних працівників та 2% – пересічних громадян.

Слід зазначити, що майже 100% опитаних відзначають, що успішною умовою реалізації державної політики у сфері протидії торгівлі людьми є співпраця суб'єктів взаємодії, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми.

Найкращим у розв'язанні проблеми торгівлі людьми є підхід Європейського Союзу. Відповідно до Стратегії ЄС, політика у сфері протидії торгівлі людьми базується на: посиленні координації та співпраці суб'єктів взаємодії, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, гармонізації політики у відповідній сфері.

Проблему торгівлі людьми та захисту осіб, які постраждали від неї, передбачається розв'язати шляхом:

- удосконалення процедури взаємодії правоохоронних органів з іншими органами державної влади в частині протидії торгівлі людьми;

- подальшого проведення інформаційно-освітніх заходів щодо інформування населення про запобігання можливим ризикам потрапляння у ситуації з торгівлею людьми та можливості отримання комплексної допомоги від суб'єктів взаємодії, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми;

- навчання для працівників державних установ, що контактують з особами, які постраждали від торгівлі людьми, з питань ідентифікації та взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми;

- посилити ефективність взаємодії органів виконавчої влади, міжнародних організацій, громадських об'єднань та інших юридичних осіб, що виконують різні функції у сфері протидії торгівлі людьми [12].

Відповідно до «Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми», визначено механізм взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми (далі – суб'єкти), процедуру здійснення ними заходів щодо надання допомоги та захисту осіб, які постраждали від торгівлі людьми (далі – постраждалі особи). До суб'єктів належать суб'єкти, визначені пунктами 2–5 частини першої та частиною другою статті 5 Закону України «Про протидію торгівлі людьми». Завдання із забезпечення взаємодії суб'єктів покладаються на відповідний структурний підрозділ місцевої держадміністрації та відповідальну посадову особу (далі – посадова особа), що визначаються згідно з Порядком встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 р. № 417 [13].

Отже, проаналізувавши певні нормативні аспекти взаємодії правоохоронних органів під час розслідування торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації, перейдемо до короткої характеристики поняття взаємодії, а також її форм та видів.

У науці кримінального процесу приділяється увага формам взаємодії, що регулюються законом. У теорії оперативно-розшукової діяльності питання взаємодії слідчого і органу дізнання (оперативних апаратів) розглядаються під час аналізу шляхів реалізації оперативної інформації, результатів оперативного експерименту. У криміналістиці, питання щодо місця взаємодії в системі науки вирішується по-різному. Одні автори розглядають цю проблематику в криміналістичній тактиці, інші – в криміналістичній методиці, деякі – і в тактиці, і в методиці [6].

Аналіз філософських праць показав, що взаємодія є базисною, універсальною філософською категорією та виступає загальнометодологічним орієнтиром для психології взаємодії.

Насамперед, слід звернутися до хрестоматійної дефініції поняття взаємодії. У філософському словнику «взаємодія» тлумачиться як «філософська категорія, що відображає особливий тип відносин між об'єктами, при якому кожний з об'єктів діє (впливає) на інші об'єкти, приводячи їх до зміни, водночас зазнає дії (впливу) з боку кожного з цих об'єктів, що, у свою чергу, зумовлює зміну його стану. Її фундаментальне значення зумовлене тим, що вся людська діяльність у реальному світі, практика, тобто наше існування і відчуття його реальності, ґрунтуються на різноманітних взаємодіях, які людина здійснює і використовує як засіб пізнання, знаряддя дії, спосіб організації буття». Психологічна наука розглядає взаємодію як взаємний вплив людей, що породжує їхні взаємні зв'язки, відносини, спілкування, сумісні переживання та діяльність [14].

Форми взаємодії можуть мати локальний (місцевий), регіональний та загальнодержавний характер: локальний (місцевий) – у межах одного міста, району, у межах двох, трьох і більше сусідніх правоохоронних органів у інтересах розв'язання оперативних завдань локального характеру; регіональний – у межах регіону, кількох областей, із залученням значної кількості оперативних підрозділів для вирішення проблем боротьби зі злочинністю регіонального масштабу; загальнодержавний – у межах держави, із залученням оперативних підрозділів різних відомств, із визначенням спільних завдань у боротьбі з правопорушеннями, поширеними по всій Україні (організована злочинність, незаконний автотранспортний бізнес тощо) [15, с. 34].

Залежно від правової регламентації розрізняють процесуальні (правові) й непроцесуальні (організаційні) форми взаємодії. Процесуальні форми взаємодії є тим видом кримінально-процесуальних відносин, що регламентований чинним законодавством. Так, ч. 2 ст. 38 КПК України передбачено створення слідчих груп, п. 3 ч. 2. ст. 40 КПК України передбачено, що слідчий уповноважений доручати проведення слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам.

Непроцесуальні форми взаємодії є більш різноманітними й стосуються ширшого кола учасників. Слідчий застосовує їх залежно від обставин кримінального провадження (залучення і консультація спеціаліста; обмін інформацією, спільний аналіз і оцінка оперативної обстановки та

обговорення матеріалів кримінального провадження; узгоджене планування слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій; спільне використання науково-технічних засобів, криміналістичних та оперативно-довідкових обліків) [16, с. 349].

Той же Г.А. Матусовський визначає такі види взаємодії:

- координація діяльності правоохоронних органів;
- взаємодія слідчого та оперативних підрозділів;
- взаємодія прокурора із слідчим;
- взаємодія слідчого (органів дізнання) з експертами, фахівцями у відповідних галузях знань (наукове забезпечення);

- взаємодія слідчого з іншими державними органами при розслідуванні різних видів злочинів залежно від специфіки їх вчинення, предмету посягання, злочинних способів (наприклад, під час розслідування злочинів, що вчиняються у сфері господарської діяльності, з установами Національного банку, Антимонопольного комітету, Фонду державного майна, Державної податкової адміністрації, державної контрольно-ревізійної служби та інших державних органів України, що мають право контролю за дотриманням організаціями та громадянами законодавства, при розслідуванні злочинів проти життя та здоров'я, діянь, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин тощо, виникає необхідність у взаємодії з медичними закладами, використанні допомоги фахівців фармацевтів, хіміків, ботаніків, банку даних із цих питань) [7, с. 174].

Здійснення взаємодії під час розслідування не є ознакою того чи іншого видів злочинів і тому не може бути основою для класифікації злочинів. Так, враховуючи вищевикладене, В.А. Образцов пропонує поділити злочини на три групи:

- під час розслідування яких указана взаємодія не виключається;
- під час розслідування яких взаємодія є бажаною;
- під час розслідування яких взаємодія обов'язкова.

Усі три варіанти можуть мати місце під час розслідування будь-якого злочину [17, с. 120].

Тому доцільно, на нашу думку, розглянути основні форми взаємодії, а саме:

1) поточний обмін оперативними відомостями і інформацією явного характеру, що становить як взаємний, так і односторонній інтерес;

2) сумісне планування та обговорення наявної інформації на робочих зустрічах, об'єднаних оперативних нарадах керівників оперативних підрозділів із проблемних питань щодо боротьби з указаними злочинами;

3) сумісне проведення спеціальних операцій, окремих оперативно-розшукових заходів, що вимагають комплексного використання взаємодіючих суб'єктів сил і засобів;

4) дослідженням практичної діяльності встановлено, що в останні роки після прийняття доповнень до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» в 2013 р., пов'язаних із новим Кримінальним процесуальним кодексом України, така форма, як передавання негласних співробітників, призупинена у зв'язку з введенням окремої категорії таких осіб, що передбачено новою таємною Інструкцією;

5) така форма взаємодії, як проведення колегій, нарад, конференцій, видання методичних рекомендацій, бюлетенів, журналів, виглядає таким чином: колегії щодо роботи оперативних підрозділів проводяться два рази на рік; один раз на рік проводяться конференції в учбових закладах МВС України щодо напрямів удосконалення оперативно-розшукової діяльності; у п'яти учбових закладах МВС видаються Наукові вісники з друкуванням окремих статей; Науково-дослідний інститут МВС видає «Бюлетень з обміном досвідом роботи» тощо;

6) основною організаційною формою внутрішньої взаємодії оперативних підрозділів є організація взаємодії з органами досудового розслідування в процесі реалізації оперативних матеріалів [18, с. 101].

Взаємодія здійснюється на внутрішньовідомчому й міжвідомчому, внутрішньодержавному й міждержавному рівнях залежно від завдань, які повинні бути вирішені на основі об'єднання різних сил, засобів, можливостей, масштабів і локалізації планованої діяльності, часу, який відведено на вирішення завдань, а також низки інших обставин, які можуть виникнути в процесі розслідування кримінальних проваджень [19, с. 47].

Так, відповідно до «Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми» встановлено безпосередні суб'єкти протидії торгівлі людьми, зокрема Міністерству соціальної політики, Національній поліції, Міністерству закордонних справ, Міністерству охорони здоров'я, Міністерству освіти і науки, молоді та спорту, Адміністрації Державної при-

кордонної служби, Державній міграційній службі, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським, районним, районним у м. Києві та Севастополі державним адміністраціям забезпечити взаємодію з метою протидії торгівлі людьми [13].

Так, відповідно до ст. 5. Закону України «Про протидію торгівлі людьми» суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, є: 1) Президент України; 2) Кабінет Міністрів України; 3) центральні органи виконавчої влади; 4) місцеві органи виконавчої влади; 5) закордонні дипломатичні установи України; 6) заклади допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми.

У здійсненні заходів, спрямованих на попередження протидії торгівлі людьми, беруть участь органи місцевого самоврядування, а також, за згодою, підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, громадські організації та окремі громадяни [11]. Ст. 11 Закону визначає, що боротьба з торгівлею людьми є невід'ємною складовою частиною діяльності органів Національної поліції по боротьбі із злочинністю, які здійснюють заходи щодо виявлення злочинів торгівлі людьми, осіб, які постраждали від торгівлі людьми, встановлення осіб – торговців людьми та притягнення їх до відповідальності шляхом реалізації організаційних, оперативно-розшукових, адміністративно-правових, процесуальних, аналітично-дослідницьких, інформаційних та інших заходів [11].

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, зробимо висновок, що в нормативно-правових актах визначено достатній перелік суб'єктів взаємодії щодо протидії торгівлі людьми з метою подальшої сексуальної експлуатації.

Список використаних джерел:

1. Черноус Ю.М. Теорія і практика криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру: монографія. – К.: Видавничий дім «Скіф», 2012. – 448 с.
2. Севрук В.Г., Павленко С.О. Заходи протидії транснаціональному наркобізнесу, що вчиняється представниками окремих етнічних груп / В.Г. Севрук, С.О. Павленко // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2015. – № 2. – С. 193–205.
3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (щодо запобігання діяльності релігійних культів деструктивного типу та тоталітарних сект)» від 21 квітня 2008 р. № 2419 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=112&catid=41&Itemid=68.
4. Волкова А.І. Структура криміналістичної характеристики торгівлі людьми / А. І. Волкова // Актуальні проблеми держави і права. – 2006. – Вип. 27. – С. 174–181.
5. Василичук В.І. Виявлення фактів торгівлі людьми підрозділами боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, національної поліції / В.І. Василичук, В.І. Дубина, А.А. Небитов // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2015. – № 4. – С. 211–225.
6. Біленчук П.Д. Взаємодія правоохоронних органів України та країн світу при розслідуванні електронних високотехнологічних транснаціональних злочинів / П.Д. Біленчук, Л.В. Борисова, С.К. Паніотов // Право і Безпека. – 2003. – Т. 2, № 1. – С. 54–59.
7. Криміналістика. Криміналістична тактика і методика розслідування злочинів: Підручник / За ред. В.Ю. Шепітька. – Харків: Право, 1998. – 376 с.
8. Чернявський С.С., Брисковська О.М., Канашук А.В. та ін. Взаємодія підрозділів карного розшуку та інших служб ОВС у розкритті незаконного заволодіння автотранспортом: метод. рек. / за заг. ред. О.М. Джужі. – Київ, 2010.
9. Озерський І.В. Юридико-психологічні аспекти взаємодії слідчого з органом дізнання: навч. посіб. – Київ, 2000. – 120 с.
10. Мировська А. В. Взаємодія правоохоронних органів у боротьбі з фальшивомонетництвом / А.В. Мировська, Д.В. Процюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2015. – Вип. 32(3). – С. 129–131.
11. Про протидію торгівлі людьми : Закон України від 20 верес. 2011 р. № 3739-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19–20. – Ст. 173.
12. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2015 року [Електронний ресурс] : розпорядж. Кабінету Міністрів України від 15 лют. 2012 р. № 90-р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/90-2012-p>.

13. Про порядок взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серп. 2012 р. № 783. – Режим доступу: zakon5.rada.gov.ua/Laws/show/783-2012-П.
14. Кожушко С. Взаємодія як філософське й психологічне поняття / Світлана Кожушко // Український науковий журнал «Освіта регіону». – 2013. – № 4. – С. 261–264.
15. Юхно О.І. Актуальні аспекти взаємодії оперативних підрозділів органів внутрішніх справ при запобіганні, припиненні та розкритті злочинів // Південноукраїнський правничий часопис. – 2009. – № 4. – С. 32–35.
16. Сорока С.О., Римарчук Г.С. Взаємодія слідчого із співробітниками інших підрозділів під час досудового розслідування. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2015. – № 825. – С. 347–352.
17. Образцов В.А. Криминалистическая классификация преступлений. – Красноярск, 1988. – 250 с.
18. Грень Р.Р. Взаємодія оперативних підрозділів правоохоронних органів України у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів / Р.Р. Грень // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. – 2016. – Вип. 38(2). – С. 99–102.
19. Образцов В.А. Выявление и избличение преступника / В.А. Образцов. – М., 1997. – 471 с.